WOLFGANG SCHÄUBLE

«No hi ha dominació alemanya»

La crítica al paper que ha fet Alemanya en les últimes negociacions respecte al futur de Grècia ha sigut feroç. El ministre de Finances Wolfgang Schäuble parla del Govern d'Atenes, del Grexit i de la seva relació amb Angela Merkel.

Klaus Brinkbäumer, Michael Sauga i Christian Reiermann
© Der Spiegel

Senyor ministre, té compte privat a Twitter?

—No. En general, els missatges de Twitter tenen una vida molt curta, és per això que els trobo poc o gens interessants.

—Doncs últimament els usuaris de Twitter han estat molt interessats en vostè. Milers l'acusaven d'haver propiciat un cop d'estat contra la democràcia grega amb el nou pla d'ajudes a Grècia. L'han afectat aquestes acusacions?

—M'ho prenc amb calma. També el meu correu estava col·lapsat, i el 90 per cent eren opinions que donaven suport a la meva decisió. Mai abans no havia experimentat aquest sentiment de suport i acord. Tot i això, pel que fa a Grècia, hi ha preguntes molt complexes per a les quals no hi ha respostes senzilles.

—Europa tracta de resoldre el problema amb un nou paquet de deutes valorat en més de 80 miliards d'euros. És aquesta la resposta correcta?

—Fa mig any, Grècia estava preparant-se per tornar als mercats més importants. Ara, l'economia del país està en ruïnes. Això és responsabilitat del Govern grec. Però no podem abandonar la gent de Grècia. És per això que un nou programa era necessari, encara que signifiqui noves traves per a la població. Però, el més important és: quina és la millor solució per a Europa?

—L'economista americà Paul Krugman té una postura clara respecte a això. El nou programa d'ajuda per a Grècia, ha escrit, és "un clar desig de venjança" i una "completa destrucció de la sobirania nacional". Comparteix el seu punt de vista?

—Krugman és un economista destacat que va guanyar un premi Nobel per la seva teoria de comerç. Però no té idea de l'arquitectura i la fundació de la unió monetària europea. A diferència del que passa als EUA, no hi ha cap Govern central a Europa i els 19 membres de la zona euro han d'arribar a un acord. Sembla que el senyor Krugman ho desconeix.

—Durant les negociacions, des del seu ministeri es va proposar que Grècia sortís de la zona euro durant un període limitat. Què pretenien aconseguir amb aquesta proposta?

—Mai no hem dit que Grècia hagi de sortir de la zona euro. Només vam mostrar la possibilitat que Atenes pot decidir si vol prendre's un descans. L'alleugeriment del deute no és possible dins de la unió monetària. Els tractats europeus no ho permeten.

—Els Governs de França i Itàlia tenen una opinió distinta respecte a això. Han criticat feroçment la seva proposta. Havia anat massa lluny?

—La seva descripció no concorda amb els fets. Fins i tot el meu homòleg italià Pier Carlo Padoan va admetre: "A les reunions decisives, 15 membres de la zona euro estaven d'acord amb la visió alemanya. Sols França, Itàlia i Xipre tenien una opinió distinta".

—Itàlia i França són països fundadors de la Unió Europea. Tal vegada Alemanya hauria de fer per aproximar postures amb aquests països?

—No és estrany que Alemanya i França discrepin en alguns punts. Fins i tot de vegades la meva dona i jo no tenim la mateixa opinió. No estem casats amb França, però a la fi sempre resolem les diferències. Sense Alemanya i França, no funciona. Això és el que importa.

—Alemanya va dur la veu cantant durant les negociacions amb Grècia i va adoptar un "to autoritari" tal com el president del Parlament Europeu Martin Schulz ha lamentat. El preocupa que arreu d'Europa es parli d'una "nova dominació alemanya"?

—No hi ha dominació alemanya. Alemanya està en una bona posició econòmica, això és innegable. Però, contràriament a França i Gran Bretanya, Alemanya →

MINISTRE AMB MÀ DE FERRO. "La senyora Merkel i jo tenim una premissa: els dos sabem que podem confiar en l'altre", diu Schaüble sobre la seua relació amb la cancellera.

→ no és membre del Consell de Seguretat de l'ONU. Sols per aquesta raó ja no és pot parlar d'una posició política de superioritat. Tot i això, l'equilibri d'Europa ha canviat des de la caiguda del Teló d'Acer. Els països bàltics, Eslovàquia i Eslovènia, ara també mostren el seu descontentament quan no els agrada alguna decisió.

—Vol dir que hi ha una nova divisió a la zona euro, entre el nord i el sud.

—No exactament. És important el fet que molts països de la zona euro hagin abandonat el pla d'ajuda econòmica d'emergència i hagin guanyat en desenvolupament econòmic: Portugal, Irlanda, Espanya, fins i tot Xipre. I també Grècia ha començat a traçar un bon camí des de les acaballes de l'any anterior, i ara podem dir: hem estabilitzat amb èxit la zona euro.

—El nou pla per a Grècia demana a Atenes que accepte les demandes dels creditors fins als últims extrems i que per fer-ho sigui controlada des de fora. Està convertint-se Grècia en un protectorat de la zona euro?

—No. La majoria dels punts del nou programa ja s'havien debatut el 2010. Desafortunadament, mai no s'havien dut a terme. Des d'aquell moment, l'economia grega i la societat a penes s'ha desenvolupat en la direcció correcta. La necessitat de finançament addicional ha canviat dramàticament des de començaments d'any. Segons les estimacions més conservadores, es necessiten com a mínim 80 miliards d'euros. Per a molta gent aquesta suma és impensable.

—Es volen aconseguir 50 miliards amb la privatització de recursos estatals. A Grècia, molts ho consideren un intent de convertir el país en una espècie de colònia.

—Això no té sentit. La idea és buscar alguna manera d'establir un fons ampli per al finançament del pla de futur. Quan en parlàrem diumenge a la nit, vaig dir al ministre de Finances grec Euclid Tsakalotos: "No es tracta de fer-vos mal, cal aconseguir el finançament. No hi ha cap altra manera de tornar el deute i, si no es torna, no funcionarà.

—Ianis Varoufakis té una teoria diferent. Afirma que vostès han volgut durant mesos expulsar Grècia de la zona euro per escarmentar la resta de països. Hi té res a dir?

—No. Però no puc enfocar-ho sols a una nit de negociacions. Ni tant sols n'hi hauria prou amb mirar les sis setmanes anteriors. La verdadera qüestió és: com trobar una solució que sigui susceptible de perdurar en el temps? Hem de protegir i fer més solida la fundació de la unió monetària. Hi ha una espècie de generositat que ràpidament produeix l'efecte contrari de l'esperat.

—Durant les negociacions, semblava un pare estricte tractant de fer entrar en raó al seu fill desobedient.

—És tracta de buscar l'equilibri. A casa érem tres germans i, quan discutíem, el meu pare sempre deia que el més fort era qui havia de fer marxa enrere per no deixar els altres a mig camí. Així ha estat en les negociacions gregues. El més fort ha d'ajudar el més dèbil. Això he tractat de fer.

—La nostra impressió era que vostè negociava sense descans fins el detall més insignificant.

—Tots tenim algun punt dèbil, però hem de tractar de fer-ho el millor que sabem. Cal ser conscient d'això per aconseguir mantenir les maneres. Com veu, amb l'edat estic més a prop d'aconseguir-ho.

—Pot funcionar un pla de rescat que fins i tot el primer ministre Alexis Tsipras qüestiona?

—Aquesta és la qüestió. Abans, Tsipras va rebutjar un programa similar i després va fer campanya pel "no" al referèndum, una opinió a què moltes persones prestaven suport. Ara vol fer just el contrari del que abans havia defensat. Tinc els meus dubtes. Però, de moment, confio en les promeses del senyor Tsipras, seria injust no fer-ho. Ha promès implantar el programa tot i que no hi creu. Així, doncs, ja veurem què passa.

—El nou programa té condicions més estrictes. Les pensions s'han de reformar, els impostos s'han d'augmentar i el mercat laboral s'ha de liberalitzar. Per què creu que una medicina que no ha funcionat en cinc anys de sobte podrà donar resultat?

—El problema és que durant els últims cinc anys el medicament no s'ha pres com s'havia prescrit. Per això és tan important que s'implementin les mesures que fa temps s'havien acordat. Al desembre, la troica va manifestar que Grècia no havia dut a terme quinze reformes importants. Això ha de canviar.

—Podria ser que vostè pensés que les reformes no es posaran en pràctica?

—No, si hagués estat així, no hauríem hagut de viatjar a Brussel·les. Però aquesta és la raó per la qual necessitem els controls que vostè havia qualificat abans d'autoritaris.

—Em referia més aviat al fet que tal vegada les reformes siguin massa per al país. L'economia ha fet fallida, l'atur és d'un 25% i el sistema sanitari està a punt de petar. El país no pot assumir el que vostès demanen.

—Veig la qüestió des d'un altre angle. El 2009, Grècia tenia un dèficit del 15% i un dèficit per compte corrent de la mateixa magnitud. Això era una clar senyal que el país estava vivint per damunt de les seves possibilitats i calia una reforma contundent. La producció de Grècia no és suficient per fer front a l'administració pública. El país té unes pensions que estan molt per damunt de la mitjana europea. Això s'ha de solucionar pas per pas. I, per cert, ha funcionat en tots els països amb crisis econòmiques, no solament a Grècia.

—Tot i això, Irlanda, Espanya i Portugal han sofert. I Xipre continua sofrint.

—No dic que sigui fàcil, però s'ha de començar per la reestructuració i dur-la fins al final. Aquests països ho feren. Des de 1990, els països bàltics i països d'Europa central han gaudit d'èxit econòmic després d'això. Nosaltres a la zona euro estem en el camí de l'èxit i és molt més sostenible que en altres economies en

vies de desenvolupament. La presa de decisions a Europa és molt més complexa que en un Estat nació, però bé és cert que la zona euro, deixant de banda Grècia, es troba en una situació més favorable que molts altres països que moltes vegades tenen els ulls clavats en nosaltres.

—No és cert que l'euro, tal com està actualment constituït, separa més Europa que no pas la uneix?

—No, mostra que la unitat europea no és fàcil. Europa és difícil de controlar, burocràtica i complicada. Ho escolto constantment, sobretot a Amèrica. Solc respondre preguntant a aquests crítics si tenen una idea millor per ajuntar 28 països que han lluitat entre ells durant segles. Mai no tenen resposta.

—Atesos els problemes que ha ocasionat la implantació de les reformes a Grècia, creu que continua existint la possibilitat d'un Grexit?

—El canceller austríac Werner Faymann digué que podria passar en qualsevol moment.

—Volem saber què creu vostè.

—[Riu.] Tot el que havia de dir-se respecte a aquest tema ja s'ha dit.

—Fa cinc anys que es parla del deute de Grècia. Però no fa la sensació que els polítics estiguin ni a un pas més prop d'una solució. Quina conclusió n'extrau?

—Hem d'expandir les competències de l'economia i la unió monetària. Els cinc presidents de les institucions europees fa poc que han presentat les seves propostes. En els mesos vinents, açò aportarà la base per debatre què és pot fer pel tal d'estabilitzar la zona euro.

—Què preveu?

—Hem de recuperar la confiança en l'euro, no solament en els mercats financers, sinó també entre la població. Hem d'enfortir les normes que busquen aconseguir finançaments estatals adequats i assegurar-nos que es compleixin. Per fer-ho, cal canviar els tractats europeus a fi de fer-los atractius per a tots, cosa que és complicada.

—Què, exactament, és complicat?

—Ja estem comprovant que una unió monetària sense una unió política no pot funcionar sense complicacions. Així que hem de moure'ns cap a l'establiment d'una unió política, per exemple, enfortint la Comissió Europea i el Parlament Europeu. Però això significa que els Estats membres han de sacrificar més sobirania. Aquest pas ja l'han donat per aconseguir la unió monetària, però estan preparats per transferir la política de finançament, per exemple, a un nivell Europeu? Molts ho veuen com un problema.

—El president francès François Hollande ha proposat nomenar un ministre de finances per a la zona euro, i supeditar-lo a la supervisió d'un organisme parlamentari de la zona euro.

—Estic d'acord amb el nomenament d'un ministre de finances, però per fer-ho cal modificar els tractats europeus. Em va semblar fantàstic que el president Hollande digués que França estava preparada per fer-ho.

—Li sembla fantàstic que de sobte tothom a Europa estigui a favor d'una integració més gran?

—És clar, però també sóc conscient que les experiències dels últims anys no han ficat en bon lloc la imatge d'Europa. Ara bé, no penso tirar la tovallola. Sóc realista, i per això sóc incapaç d'assumir que solament es pot salvar l'euro canviant els tractats. De segur que podem fer-ho sense necessitat de modificar-los. Però, per a això, les regles s'han de seguir i aplicar. És clar que, quan fem això, se'ns acusa d'establir un protectorat o d'abolir la democràcia. Això no té sentit.

—Les últimes setmanes, ha quedat més patent que vostè i la cancellera mantenien opinions contraposades pel que fa a Grècia. Era un joc de rol premeditat?

—La cancellera i jo no ens emboliquem en jocs de rol. No és ni el seu estil ni el meu tampoc. Cadascú té les seves conviccions. Durant la campanya electoral europea de 1999, vaig ser president de la Unió Democràtica Cristiana alemanya, i Angela Merkel la secretaria general. Teníem una imatge en què apareixíem els dos i deia: "No sempre la mateixa opinió, però sempre el mateix camí". Així és com ha estat fins avui, tot i que els nostres papers hagin canviat.

—La coalició de govern tindria un problema si la cancellera i el seu ministre més important tinguessin opinions divergents en una qüestió de tanta importància com és la de Grècia.

—Tenir opinions divergents forma part de la democràcia. En tal cas, s'ha de buscar una solució conjunta, i, durant el procés per fer-ho, tots han de jugar les seves cartes. Angela Merkel és la cancellera i jo sóc el ministre de Finances. La responsabilitat dels polítics va lligada a l'estatus que representen. Ningú no pot coercir-los, i en cas que algú ho intentés, podria demanar que em rellevessin de les meves funcions.

—Està pensant a fer-ho?

—No, d'on s'ha tret aquesta idea?

—Ha canviat la seva relació amb la cancellera durant la crisi?

—La senyora Merkel i jo tenim una premissa: els dos sabem que podem confiar en l'altre.

Traducció d'Andrea Pérez Girbés